

Практичний досвід УкрНДІЛГА щодо експертної та консультаційної підтримки в сфері відповідального лісогосподарювання

Ігор Букша,

завідувач відділу інвентаризації лісів, моніторингу, сертифікації
та лісовпорядкування УкрНДІЛГА

Інтерактивний семінар, 3 жовтня 2025 р.

Зміст доповіді:

- Напрями досліджень відділу інвентаризації лісів, моніторингу, сертифікації та лісовпорядкування.
- Проблеми консультаційної діяльності в сфері лісової сертифікації з боку попиту та пропозиції.
- Практичний досвід УкрНДІЛГА щодо лісової сертифікації.
- Передумови для удосконалення консультаційної діяльності в сфері лісової сертифікації.

Напрями досліджень

<https://uriffm.org.ua/uk/lab/10>

Відділ інвентаризації лісів, моніторингу, сертифікації та лісовпорядкування:

- інвентаризація і моніторинг стану, продуктивності та біорізноманіття лісів;
- ліс та зміни клімату;
- прогнозування динаміки стану лісів в умовах антропогенних змін довкілля, аналіз сценаріїв ведення лісового господарства, обґрунтування стратегій лісоуправління;
- застосування передових інформаційних і вимірювальних технологій для визначення лісівничо-таксаційних і екологічних показників лісових екосистем та проведення лісовпорядкування;
- визначення оптимальних режимів збереження лісового біорізноманіття та розроблення критеріїв визначення природоохоронної цінності лісових територій та їхнього охоронного статусу;
- **лісова сертифікація.**

Проблеми консультаційної діяльності з боку попиту

- **Фінансові обмеження та низьке сприйняття рентабельності:**
 - **Проблема:** сертифікація є витратною (вартість аудиту, необхідність модернізації). Консультаційні послуги – це додаткові витрати. В умовах обмеженого бюджету, особливо під час війни, консалтинг часто сприймається як "необов'язкова розкіш", а не як інвестиція, що окуплюється.
 - **Наслідок:** організації намагаються проходити підготовку до аудиту "своїми силами", часто допускаючи помилки, які потім виявляє аудитор, що призводить до призупинення дії сертифікатів та ще більших витрат.
- **Домінування одного замовника та інституційна інерція:**
 - **Проблема:** клієнтами для консультантів є надлісництва, які входять до складу єдиного ДП "Ліси України" без статусу юридичної особи. Це створює ситуацію «одного покупця на ринку». За відсутності чіткої політики ДП щодо залучення зовнішніх консультантів, ринок погано розвивається. Крім того, державним структурам притаманна певна інерційність та опір змінам, які пропонують консультанти.
 - **Наслідок:** відсутність конкурентного ринку замовників, повільне прийняття рішень, небажання змінювати усталені (хоч і неефективні) практики.
- **Нерозуміння цінності консалтингу:**
 - **Проблема:** керівництво організацій часто не бачить різниці між аудитором (який перевіряє і вказує на невідповідності) та консультантом (який допомагає побудувати систему, щоб цих невідповідностей не було). Консультанта сприймають як "помічника з папірцями", а не як стратегічного партнера, що допомагає оптимізувати процеси та знизити ризики.
 - **Наслідок:** попит на послуги низький, оскільки їхня справжня цінність (економія часу, уникнення помилок, покращення управління) залишається недооціненою.

Проблеми консультаційної діяльності з боку пропозиції

- **Дефіцит кваліфікованих експертів:**

- **Проблема:** кваліфікований консультант має поєднувати глибокі знання стандартів сертифікації, українського лісового законодавства, практик лісового господарства, а також мати навички консалтингу та управління проектами. Таких фахівців в Україні мало.
- **Наслідок:** обмежена пропозиція консультаційних послуг.

- **Конфлікт інтересів:**

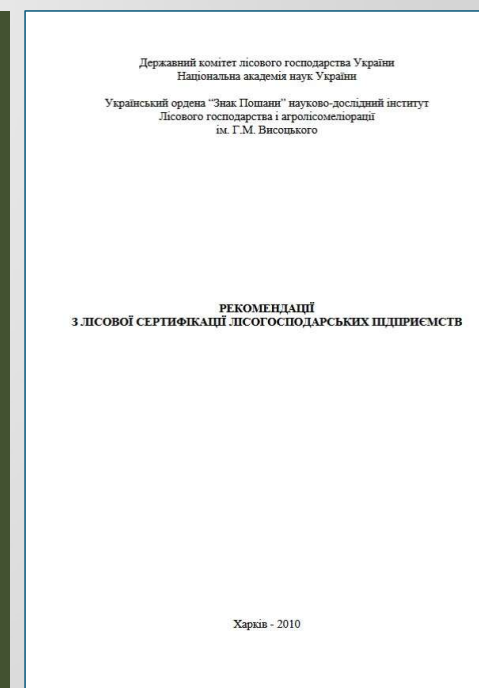
- **Проблема:** найбільш кваліфіковані експерти часто працюють на органи сертифікації (аудиторські компанії). За міжнародними правилами, аудитор не може надавати консультаційні послуги організації, яку він перевіряє, щоб уникнути конфлікту інтересів.
- **Наслідок:** кращі кадри "виключені" з ринку консалтингу, що ще більше посилює їх дефіцит.

- **Відсутність спеціалізованої освіти та "школи" консалтингу:**

- **Проблема:** в Україні немає освітніх програм, які б готували саме консультантів з лісової сертифікації. Більшість фахівців – це "самоучки", які здобули досвід, працюючи в лісовому господарстві, громадських організаціях або органах сертифікації.
- **Наслідок:** відсутність єдиних стандартів якості для консультаційних послуг.

Практичний досвід УкрНДІЛГА щодо лісової сертифікації

- Розробка посібників з питань впровадження вимог лісової сертифікації за схемою FSC;
- Розробка FSC стандарту системи ведення лісового господарства для України;
- Розробка рекомендацій з лісової сертифікації лісогосподарських підприємств.

Практичний досвід УкрНДІЛГА щодо лісової сертифікації

- Дослідницькі послуги для ДП «Ліси України» та його структурних підрозділів з питань впровадження вимог FSC стандарту системи ведення лісового господарства для України, зокрема щодо **репрезентативних ділянок аборигенних екосистем та особливих для збереження цінностей.**

[Презентація та обговорення проєкту методики щодо репрезентативних ділянок аборигенних екосистем \(РДАЕ\) УкрНДІЛГА](#)

Передумови для удосконалення консультаційної діяльності в сфері лісової сертифікації

- Запити від утримувачів сертифікатів носять спорадичний характер та терміновий характер («на завтра»), часто без чіткого формулювання змісту очікуваних послуг і кінцевої продукції (**потрібна чітка політика ДП щодо консультаційної діяльності**);
- Відсутність низки вимог FSC стандарту для України в законодавстві та нормативно-методичному забезпеченні лісової галузі ускладнює надання відповідних послуг (**спочатку мають бути сформовані методологічні та методичні засади**);
- Актуальним є проведення комплексних досліджень із залученням широкого кола фахівців і науковців, що вимагає **пошуку нових форм взаємодії між науковими і освітніми закладами**;
- Консультаційна діяльність має спиратися на **міцний фундамент лісової політики**, яка передбачає включення наукових засад ведення лісового господарства згідно з міжнародними вимогами до законодавства, нормативно-інструктивної бази лісового господарства, освітніх програм, фундаментальних та прикладних наукових досліджень.

Дякую за увагу!

buksha@ukr.net